

**TELE
INDUSTRIEN**
teleselskabernes
branchesamarbejde

Til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Sendt pr. email til: tele@sdfi.dk

CC: gkn@sdfi.dk

Sagsnummer: 1645-4063

23.06.2023

TI's høringsvar til høring over forslag til lov om ændring af lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold (radioudstysloven), lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (teleloven) samt lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v. (masteloven)

Teleindustrien (TI) takker for muligheden for at afgive høringsvar til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets (KEFM) om forslag til ændring af radioudstysloven, teleloven og masteloven.

TI kommer i det følgende med bemærkninger til det fremsendte udkast til lovforslag samt forslag til yderligere lovændringer, som bør indarbejdes i forslaget inden fremsættelsen.

1. Krav om universaloplader i radioudstyr

TI har noteret sig forslaget om implementering af direktiv (EU) 2022/2380 af 23. november 2022 om harmonisering af medlemsstaternes love om tilgængeliggørelse af radioudstyr på markedet, som indeholder nye krav til opladere og opladningsudstyr til bestemte klasser af radioudstyr, så det sikres, at forbrugere og andre slutbrugere skal kunne erhverve radioudstyr, uden at der medfølger en oplader. Formålet med direktivet er endvidere at reducere elektronisk affald, CO2-udledning og råvareforbrug.

TI har ikke bemærkninger til forslaget som sådan, men det henstilles, at der i forhold til den nærmere udmøntning af beføjelsen gennemføres dialog med telebranchen, som sælgere af udstyr særligt i forhold til overgangsregler for udstyr på lager m.m.

2. Ændringer i teleloven

2.1 Forsyningspligtigheder

Udkastet til lovforslag indeholder ændringer til telelovens bestemmelser om dækning af nettoomkostninger ved udbud af forsyningspligt-

ydelse, hvis varetagelsen af forsyningspligten udgør en urimelig byrde for den udpegede forsyningspligtudbyder, samt om statens forpligtelse til omkostningsdækning ved forsyningspligtydelser, der ikke er omfattet af teledirektivet.

TI byder præciseringerne og opdateringerne i forhold til forsyningspligtydelserne velkommen.

2.2 Funktionel adskillelse

Med den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 2, nr. 5, er det oplyst, at det er ministeriets intention at sikre en fuldstændig henvisning til de forpligtelser, der fremgår af telelovens § 41, stk. 2, nr. 1-6, som Erhvervsstyrelsen kan pålægge udbydere med en stærk markedsposition som led i en markedsafgørelse, og som Erhvervsstyrelsen skal have vurderet ikke har kunnet tilvejebringe effektiv konkurrence, før end styrelsen kan pålægge udbydere med en stærk markedsposition en forpligtelse om funktionel adskillelse.

TI har ikke bemærkninger til forslaget.

2.3 Tilsynsbeføjelse og omkostningsdækning i mastelejesager

KEFM bemærker i udkastet til lovforslag, at det er tvivlsomt, om den eksisterende tilsynsbestemmelse i sig selv udgør en tilstrækkelig hjemmel for Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur (SDFI)'s kompetence til at træffe afgørelser af indgribende karakter rettet mod offentlige myndigheder, fx vilkår om en væsentlig justering i op- eller nedadgående retning af den lejepris, der er aftalt mellem parterne. TI er enig i, at det er væsentligt, at SDFI kan agere effektivt som tilsynsmyndighed, og støtter derfor, at det i telelovens § 60 a, stk. 2 tydeliggøres som foreslået.

KEFM foreslår derudover, at SDFI får mulighed for at få dækket ekstraordinære omkostninger for styrelsen forbundet med tilsynsopgaven, herunder omkostninger til ekstern ekspertbistand i forbindelse med, at styrelsen i en konkret sag skal fastlægge markedsvilkår for et offentligt ejet areal, bygning, høj konstruktion, mast m.v. TI har noteret sig, at der ikke vil være tale om dækning af styrelsens interne tids- og ressourceforbrug, samt at kravet om dækning af ekstraordinære omkostninger vil blive rettet mod myndigheden, hvis der er tale om et generelt tilsyn initieret af SDFI, eller af den af parterne – en myndighed eller en udbyder - i en klagesag, som ikke får medhold.

TI er principielt imod, at parter i en klage eller et tilsyn pålægges omkostninger til indhentelse af bistand til SDFI i forbindelse med varetagelse af styrelsens opgaver, herunder tilsynsforpligtelser. TI foreslår derfor, at bestemmelsen udgår af lovforslaget. TI finder, at det er statens opgave at sørge for, at enhver offentlig myndighed har tilstrækkeligt med ressourcer til at varetage et lovpligtigt tilsyn. Såfremt en sådan omkostningsdækning indføres, finder TI det væsentligt, at en dækning af omkostninger til ekstern bistand minimeres mest muligt og i øvrigt pålægges som foreslået, så en udbyder ikke risikerer at

skulle dække omkostninger for udredning af en fejlagtig pris eller andre vilkår i en lejeaftale fastsat af en myndighed.

2.4 Beføjelser vedr. nye mastelejemetoder

KEFM foreslår, at SDFI skal kunne kræve, at udbydere og myndigheder indsender alle oplysninger og alt materiale, som styrelsen skønner relevant i forbindelse med administration af telelovens § 60 a om metoder for beregning af masteleje. Det vil fx kunne omfatte eksisterende lejeaftaler mellem udbydere og myndigheder om leje af arealer med henblik på opsætning af mobilmaster og -antennes og lejeaftaler mellem offentlige myndigheder og andre lejere af arealer til brug for andre formål end mobilmaster og -antennes, men som er sammenlignelige hermed. KEFM ønsker i den forbindelse også at kunne stille krav om måden disse oplysninger skal indsendes på, herunder at det skal ske ved brug af bestemte systemer, databaser eller registre.

TI påpeger, at udbydernes processer for håndtering af lejeaftaler ikke er fastlagt med henblik på at kunne udlevere aftalerne eller oplysninger herom til myndigheder. En indførelse af et krav om, at oplysninger skal udleveres i større omfang og på bestemte måder, vil indebære en væsentlig økonomisk og administrativ byrde for udbyderne, der vil øges, jo oftere udbyderne skal foretage sådanne udleveringer. TI opfordrer derfor til, at det tilføjes i bemærkningerne til bestemmelsen, at udmøntning af den foreslåede nye hjemmel skal ske på baggrund af dialog med interessenterne med henblik på at begrænse byrderne ved indhentelsen i størst muligt omfang. Endelig skal det pointeres at udleveret materiale ikke nødvendigvis vil give et retvisende billede i forhold til en reel markedspris, da der er tale om et ikke korrekt fungerende marked. Dette sås bl.a. i en tidligere konsulentundersøgelse gennemført af Energistyrelsen som telemyndighed, som indikerede, at der er lokale monopoler og udnyttelse af forhandlingsposition/markedsmagt.

TI bemærker i øvrigt, at det er afgørende for en effektiv udrulning af dækning i hele Danmark, at SDFI udmønter beføjelsen til at fastsætte regler om metoder for beregning af masteleje i forhold til offentlige myndigheder, da disse spiller en væsentlig rolle som potentielle udlejere af arealer til etablering af master og antenner. I den forbindelse er erfaringen fra styrelsens tidligere anbefalinger vedr. beregningsmetoder, at det ikke vil være tilstrækkeligt at udarbejde en vejledning eller andre typer af anbefalinger. Der er behov for fastsættelse af egentlige regler i en bekendtgørelse. I modsat fald risikerer udrulningen fortsat at blive forsinket eller forhindret af forskelle i metoder til fastlæggelse af pris for udlejning. Det må bl.a. forventes, at der vil være myndigheder, der vil anvende andre metoder end den/ de anbefalede, hvis der alene bliver tale om en vejledning i stedet for bindende regler. Kommuner efterspørger i stor stil en konkret beregningsmetode/model, der kan fastsætte markedsprisen. Der er ingen forventning om, at en vejledning i overvejende grad vil ændre de nuværende udfordringer med meget differentierede metoder for prisfastsættelse på tværs af kommunegrænser.

2.5 Machine to machine-koder

TI støtter ophævelsen af telelovens § 24, stk. 2, som giver mulighed for, at SDFI kan fastsætte nærmere regler om tildeling af koder til offentlige myndigheder og virksomheder, der anvender elektroniske kommunikationstjenester til brug for machine to machine-kommunikation.

2.6 Den kommunale støtteramme

Den danske telepolitik overordnede principper om markedsbaseret udrulning og teknologineutral regulering har skabt en positiv udvikling på det danske telemarked med et højt investeringsniveau og velfungerende konkurrence. De nyeste økonomiske nøgletal¹ fra SDFI viser, at den danske telebranche alene i 2021 investerede godt 11 mia. kroner i udbygningen af den digitale infrastruktur. Tallene viser desuden, at branchen over en periode på 10 år har investeret mere end 75 mia. kroner og sikret, at langt størstedelen af danskerne i dag har adgang til højhastighedsbredbånd og/eller god adgang via mobile løsninger.

TI opfordrer til, at eventuel kommunal støtte tilpasses, således at denne i videst mulig grad tilskynder, at adresser, der er længst væk fra at få et rent kommercielt tilbud om at blive tilsluttet højhastighedsbredbånd, kan opnå støtte. Det gælder blandt andet for den foreslåede bestemmelse i telelovens § 60 d, stk. 1, som vil give kommunalbestyrelser mulighed for at give støtte til etablering af elektroniske kommunikationsnet i medfør af de minimis-forordningen, dvs. støttebeløb på op til 200.000 euro over tre år til en enkelt virksomhed.

Det bemærkes i forslaget, at det er antagelsen, at støtten, "som følge af det lave støtteloft, ikke forventes at påvirke konkurrencen eller den markedsbaserede udrulning negativt." TI bemærker hertil, at selvom dette er forudsætningen i forordningen, så kan beløb på 200.000 euro til en enkelt udbyder under visse omstændigheder udgøre en væsentlig forskel på det meget konkurrenceprægede telemarked. Det er derfor vigtigt, at SDFI som foreslået gives mulighed for at fastsætte yderligere rammer for kommunernes udnyttelse af de minimis-forordningen for at sikre målretning af eventuelle støttemidler til adresser, der har mindst mulighed for at opnå dækning på kommercielle vilkår. Det er i den forbindelse positivt, at SDFI blandt andet forventes at fastsætte regler om, hvilke adresser en kommune vil kunne støtte samt sikring af muligheden for engrosadgang til de støttede adresser.

TI bemærker i øvrigt, at der i teleforliget fra 2021 var enighed om, at mobilt bredbånd kan medregnes til opfyldelse af bredbåndsmålsætningen, såfremt mobilselskaberne i samarbejde med SDFI udarbejder en metode, der gør det muligt at sammenligne hastighederne af mobilt bredbånd og fastnet bredbånd. Mobilt bredbånd bør også indgå i grundlaget for at fastlægge, hvilke adresser kommuner kan give de minimis-støtte til.

¹ Økonomiske Nøgletal for Telebranchen - 2021

2.7 Metode for kortlægning af adgang til mobilt bredbånd og andre trådløse teknologier

KEFM foreslår i lovforslaget § 2, nr. 12, at der indsættes en hjemmel i teleloven, der bemyndiger ministeren til at fastsætte regler om, at ejere af elektroniske kommunikationsnet skal udvikle en metode, der på tværs af selskaberne kan levere valide data om dækningen af mobilt bredbånd og andre trådløse teknologier i Danmark, som er både retvisende og i højere grad gør mobilt bredbånd og andre trådløse teknologier sammenligneligt med fastnet bredbånd.

TI finder det væsentligt at gennemføre den politiske beslutning i teleforliget fra 2021 om, at mobilt bredbånd kan medregnes til opfyldelsen af bredbåndsmålsætningen gennem udvikling af en metode, der gør det muligt at sammenligne hastighederne af mobilt bredbånd og fastnet bredbånd. TI ser dog ikke noget behov for, at ministeriet skal kunne pålægge netejerne at udvikle sådan en metode.

En sådan forpligtelse vil være meget byrdefuld for netejere, da udvikling eller ændring af beregningsmetoder for mobilt bredbånd og andre trådløse teknologier er omfattende, hvilket understøttelse af oplysningerne til tjekditnet.dk tidligere har demonstreret. TI foreslår derfor, at bestemmelsen fjernes fra lovforslaget.

Det er TI's forståelse, at det element, KEFM og SDFI anser for mest væsentligt at adressere i forbindelse med at kunne sammenligne mobilt bredbånd med andre teknologier, er en beregning af uploadhastighed i forhold til downloadhastighed for mobilt bredbånd.

TI har præsenteret et forslag til målemetode for KEFM og SDFI. Denne metode indebærer, at uploadhastigheden beregnes som 10 pct. af downloadhastigheden på 4G, og 5 pct. af downloadhastigheden på 5G. Dette ligger i forlængelse af den mangeårige dialog og det langvarige og konstruktive samarbejde mellem telebranchen og hhv. ministeriet og styrelsen med henblik på løbende udvikling og vedligehold af metoder til beregning af dækning, som bl.a. kan indgå i tjekditnet.dk.

På den baggrund fremstår det ubegrundet og unødigt indgribende at indføre en sådan forpligtelse. TI ser intet behov for at kunne udstede påbud om udvikling af metoder.

Såfremt det fastholdes at indføre en påbudsbestemmelse, bør den foreslåede formulering af bestemmelsen ændres. Det bør således præciseres i bestemmelsen og dens bemærkninger, at pligten til at udvikle metoder til beregning og kortlægning af dækning kun må pålægges netejerne i rimeligt omfang, efter grundig inddragelse af netejerne samt under behørig hensyntagen til omfanget af udviklingsopgaven og den efterfølgende administration af sådanne beregningsmetoder, således at der ikke pålægges branchen unødigt store byrder, som vil have en negativ effekt på udrulning af dækning, da ressourcer i stedet vil skulle bruges til udvikling af beregningsmetoder.

2.8 Oplysninger om elforbrug fra Energinet

TI støtter, at SDFI gives mulighed for at indhente oplysninger om elforbrug, som kan benyttes til en nærmere analyse og dermed bedst mulig kvalificering af listen over adresser i restgruppen.

2.9 Dokumentation og statistik, der kan understøtte den grønne omstilling

Med teleforliget fra 2021 blev det besluttet, at telepolitikken – ud over de øvrige fire pejlemærker – skal understøtte den grønne omstilling. Det fremgår dog ikke af aftalen, at der skal indsamles data fra telebranchen for at opnå dette. Det oplyses i udkastet til lovforslag, at det er KEFMs vurdering, at indsamling af data om grønne indikatorer kan være medvirkende til at understøtte den grønne omstilling, da disse data kan bidrage til at gøre forbrugerne opmærksomme på energiforbrug og drivhusgasudledninger samt eventuelle miljøeffekter forbundet med brugen af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester. Endvidere er det KEFMs vurdering, at det ikke vil medføre væsentlige erhvervsøkonomiske omkostninger for erhvervslivet at skulle indberette nye data i medfør af den foreslåede affattelse af bestemmelsen.

Forslaget nævner, at der arbejdes på at understøtte sammenhængende og relevante indrapporteringer på grønne indikatorer i forskellige tværeuropæiske fora, herunder blandt andet i BEREC og som led i det nye Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). TI foreslår, at en eventuel iværksættelse af indberetningskrav skal afvente implementeringen af CSRD, der ligeledes vil medføre øget rapporteringskrav for virksomheder, således at det sikres, at selskaberne ikke pålægges unødige byrder.

Såfremt den foreslåede forpligtelse alligevel indføres før den fælleseuropæiske implementering af CSRD, er det TI's opfattelse, at byrden for selskaberne vil afhænge af den nærmere udmøntning af bestemmelsen i forhold til, om der udelukkende skal indberettes data, som selskaberne allerede har let tilgængelige, eller om der skal indsamles og behandles data, som selskaberne ikke allerede benytter eller på anden måde har nem adgang til. Forslaget nævner data om energiforbrug, udledning af drivhusgasser samt bortskaffelse og genanvendelse af udstyr som eksempler på data, der kan ønskes indsamlet. Her er det værd at bemærke, at virksomhederne kan oplyse energiforbrug, men det virker unødvendigt administrativt byrdefuldt, hvis virksomhederne fx derudover ville skulle levere data for udledning af drivhusgasser.

Det bemærkes i øvrigt, at det i udkastet til lovforslag nævnes, at indsamlingen af data om grønne indikatorer fra telebranchen kan have positive klimamæssige konsekvenser, idet indsamlingen og offentliggørelsen af data om grønne indikatorer understøtter øget fokus på branchens klimaftryk og dermed branchens incitament til at begrænse egne udledninger. Dette synes unødvendigt at søge at fremme branchens fokus på at begrænse udledninger gennem en indbe-

retningsforpligtelse, da denne dagsorden allerede gennem en række år har været central for branchen.

7

3. Ændringer i masteloven

3.1 Indberetning af radiodækningsplaner og eksisterende antennepositioner

Det fremgår af lovforslaget, at mastelovens bestemmelser om indberetning og offentliggørelse af oplysninger om radiodækningsplaner samt eksisterende antenne- og mastepositioner, som i dag fremgår af bekendtgørelser, flyttes til loven. Samtidig foreslås nye bestemmelser, der skal tage højde for, at Europa-Kommissionen også kan fastsætte regler om indberetning af oplysninger om radiodækningsplaner samt eksisterende antenne- og mastepositioner, og en opdatering af bestemmelserne om indberetning af eksisterende mastepositioner, herunder at juridiske personer, der ejer master, kan omfattes af regler om indberetning af oplysninger. Endelig fastlægges det, at oplysninger om radiodækningsplaner og eksisterende antennepositioner skal indhentes fra alle indehavere af tilladelser til anvendelse af radiofrekvenser inden for geografisk afgrænsede områder, de såkaldte fladetilladelser, for at give SDFI bedre viden om, hvordan fladetilladelser udnyttes i praksis, og fordi oplysninger om radiodækningsplaner kan understøtte bl.a. landzone- og bygningsmyndigheder i at sikre, at master fællesudnyttes i størst muligt omfang, så der ikke gives unødige tilladelser til nye master.

TI støtter afskaffelse af kravet i masteloven om, at radiodækningsplaner skal række minimum 2 år frem, som foreslås erstattet af en bemyndigelse til SDFI til at fastsætte regler om, hvor langt frem i tiden radiodækningsplaner skal række, herunder differentiere denne tidshorisont eksempelvis efter antenntype, samt at indberetningspligterne samles i én bekendtgørelse fra SDFI om indberetning, afgrænsning af, hvem der skal indberette, offentliggørelse af oplysninger m.v.. TI henstiller, at branchen inddrages forud for den nærmere udmøntning for at sikre, at alle praktiske og tekniske forhold tages i betragtning.

TI støtter, at forpligtelsen til at indberette oplysninger om eksisterende maste- og antennepositioner udvides til at kunne omfatte ejere af master og ikke kun indehavere af frekvenstilladelser for at mastedatabasen kan understøtte et fuldstændigt overblik over master, som der kan anmodes om adgang til fælles udnyttelse af i medfør af bestemmelserne i mastelovens § 2. Samtidig gør TI opmærksom på behovet for generelt at ligestille de såkaldte "tower companies" med indehavere af frekvenstilladelser på baggrund af udviklingen på markedet. TI's forslag på dette og andre områder er inkluderet i afsnit 4 nedenfor.

3.2 Videreførelse af klageadgang til Planklagenævnet

De eksisterende regler om klagefrister for indbringelse af klager over landzonomyndighedens afgørelser i medfør af nærmere angivne bestemmelser i masteloven til Planklagenævnet foreslås overført til mastelovens § 22.

TI har noteret sig, at KEFM oplyser, at der med de foreslåede ændringer ikke vil ske en ændring i Planklagenævnets kompetence til at behandle klager over visse afgørelser truffet af landzonemyndigheden i medfør af masteloven. På den baggrund har TI ikke bemærkninger til forslaget.

4. Forslag til yderligere ændringer

TI har tidligere præsenteret SDFI for en række forslag til ændringer i teleloven og masteloven. TI ønsker derfor at gentage forslaget om, at yderligere ændringer end de nu foreslåede gennemføres med denne lovændring for at sikre det bedst mulige grundlag for udrulning af dækning og udvikling af innovative tjenester.

4.1 Teleloven

1. Definitionen i artikel 2, punkt 29, i kodeks (direktiv 2018/1972) af **operatør** er "*»operatør«: en virksomhed, der udbyder eller har tilladelse til at udbyde et offentligt elektronisk kommunikationsnet eller en tilhørende facilitet*". Definitionen af operatør er bredere end definitionen af "udbyder" i § 2, stk. 1, nr. 1, i teleloven, hvor definitionen er: "*Udbyder: Den, som med et kommercielt formål stiller produkter, elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester omfattet af denne lov til rådighed for andre.*" Konsekvensen er, at virksomheder, der udbyder tilhørende faciliteter, uden dog selv at udbyde elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester, ikke er omfattet af udbyderbegrebet i teleloven. Det svarer dermed ikke til markedsudviklingen, hvor f.eks. selvstændige selskaber etablerer og udbyder master og masteplaceringer uden selv at udbyde net eller tjenester såkaldte "tower companies". Teleloven bør gennemgås for at lave de nødvendige konsekvensændringer.
2. Ændring af § 60a om offentlige myndigheders **udlejning af arealer** m.v., så den afspejler den kommende regulering i Gigabit Infrastructure Act (Artikel 3 om adgang til eksisterende fysisk infrastruktur), hvor der etableres pligt til at give adgang til det offentliges bygninger til fx teknik og kabler samt adgang til tage og facader til opsætning af antenner, som led i etablering af net med meget høj kapacitet. I forslaget til artikel 3 fremgår det, at lejebetaling for adgangen til det offentliges bygninger alene skal afspejle omkostningsdækning (cost recovery). Mellem branchens aktører har det længe været etableret praksis, at adgangsbetalingen alene skal svare til dækning af en rimelig andel af de afholdte omkostninger, fx ved adgang til andre operatørers master og anden passiv fysisk infrastruktur. Det er glædeligt, at et tilsvarende princip kommer til at gælde for adgang til det offentliges bygninger, fx for placering af udstyr og centraler for fibernet, men også for etablering af basisstationer samt antenner i og på bygninger.

Derfor foreslås det, at § 60a ændres til "*En offentlig myndighed kan indgå aftaler på markedsvilkår eller efter et princip om dækning af rimelige afholdte omkostninger med udbydere af*

elektroniske kommunikationsnet eller en tilhørende facilitet om udlejning af arealer, bygninger, høje konstruktioner, master m.v. med henblik på udbygning af radiokommunikationsnettet eller net med meget høj kapacitet."

4.2 Masteloven

1. Definitionen af den **adgangsberettigede "operatør"**, som har ret til at ansøge om fællesudnyttelse jf. masteloven, skal opdateres og tilpasses definitionen i kodeks (direktiv 2018/1978) artikel 2, punkt 29², samt forslaget til Gigabit Infrastructure Act (definitionen i artikel 2 (1) samt betragtning 15), således den også omfatter virksomheder, der udbyder tilhørende faciliteter, uden dog selv at udbyde elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester. Det svarer til markedsudviklingen, hvor f.eks. selvstændige selskaber etablerer og udbyder master og masteplaceringer uden selv at udbyde net eller tjenester, såkaldte "tower companies".

I masteloven er de, som kan anmode om fællesudnyttelse, jf. § 2, stk. 5, punkt 1 og 2, begrænset til alene at omfatte 1) parter, som af SDFI i medfør af lov om radiofrekvenser er tildelt individuel tilladelse til anvendelse af radiofrekvenser, og at anmodningen vedrører udnyttelse af disse frekvenser, eller 2) som i medfør af lov om radiofrekvenser er undtaget fra kravet om individuel tilladelse.

Der er behov for at ændre mastelovens § 2, stk. 5, punkt 1 og 2, samt konsekvensændringer i §§ 11, 14a, 15, 16 og 23a.

2. Ændring af §§ 5 og 12, så der indføres **tvistbilæggelse** i stedet for voldgift i de tilfælde, hvor problemet ikke vedrører adgangen til at etablere antennesystemer eller fællesudnyttelse af master, bygninger eller høje konstruktioner som sådan, men hvor tvisten derimod omhandler vilkårene for dette, herunder lejepriserne. Et tvistbilæggelsesorgan vil være en enkel og sagligt velegnet til at løse konflikter, og processen vil være mindre byrdefuld for både udlejer og lejer, end tilfældet er med voldgift. Adgangen til tvistbilæggelse bør ikke kun være til stede ved den første indgåelse af aftale om adgang, men også i forbindelse med senere genforhandlinger, dvs. i hele adgangsforholdets varighed.

Adgangen til tvistbilæggelse kan udformes som i gravelovens § 9m, hvor der er adgang til at klage til SDFI, som kan træffe afgørelse om adgang til etablering af et højhastighedsnet til elektronisk kommunikationsnet frem til en bygnings adgangspunkt samt fastsætte af eventuelle vilkår og betingelser, herunder eventuel pris. En indførelse af en parallel bestemmelse til graveloven for fællesudnyttelse af høje konstruktioner vil give ud-

² Direktiv 2018/1978) artikel 2, punkt 29) »operatør«: en virksomhed, der udbyder eller har tilladelse til at udbyde et offentligt elektronisk kommunikationsnet eller en tilhørende facilitet

bydere af trådløse teknologier lignende gode vilkår, som udbydere af kablede teknologier fik med implementeringen af infrastrukturdirektivet (direktiv 2014/61/EU). Endvidere vil det også være en mere korrekt dansk implementering af infrastrukturdirektivet, som bl.a. også omfatter master, bygninger og antenneanlæg, jf. direktivets artikel 2, punkt 2.

For at eksemplificere problemstillingen kan det nævnes, at flertallet af fjernvarmeværkernes skorstene i dag anvendes som antennepositioner til mobilnettene (pt. estimeret omkring 1000 sites på tværs af de tre mobilnetværk). Den igangværende omstilling fra fyring med gas eller biomasse til brug af store el-drevne varmepumper betyder, at en række fjernvarmeværker overvejer nedlæggelse af skorstene og derfor kun vil indgå meget kortvarige lejeaftaler, og at fjernvarmeværkerne i forbindelse med genforhandlingerne ofte kræver usædvanligt store stigninger i lejepriserne – og i flere tilfælde åbenlyst urimelige lejepriser. Mastelovens nuværende indretning betyder reelt, at teleselskaberne ikke har noget alternativ til at acceptere en urimelig og ubegrundet prisstigning, da masteloven forhindrer, at der kan anvendes alternative placeringer alene ud fra hensynet til priser og vilkår – da eksisterende positioner givet præference i kommuneplanlægningen og i forhold til landzonetilladelse og/eller byggetilladelse.

3. Mastelovens § 15 om **ekspropriation** bør udvides til også at omfatte anmodninger om adgang til opsætning af antennesystemer på bygninger, høje konstruktioner og anden fysisk infrastruktur samt udvidelse, ændring, bevarelse eller udskiftning af bestående anlæg på allerede eksisterende bygninger, høje konstruktioner og anden fysisk infrastruktur. Den nuværende adgang til ekspropriation i § 15 omfatter alene adgang til opførelse af master eller fællesudnyttelse af master.
4. **Begrænsning af offentlighedens adgang** til oplysningerne i Mastedatabasen, da mobilnettene er en samfundskritisk infrastruktur, som kan være mål for hærværk, angreb eller terror. Adgangen til oplysninger om den præcise placering af antenner og master mv. skal begrænses til udelukkende at omfatte godkendte brugere med logon (tilsvarende LER). Mastelovens § 16, stk. 8 indeholder hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om, at oplysninger om maste- og antennepositioner ikke skal gøres offentligt tilgængelige, hvis oplysninger om maste- og antennepositioner gøres offentligt tilgængelige af f.eks. andre offentlige myndigheder, hvilket sker i dag på GeoDanmark og Tjekditnet. I Norge har NKOM lukket for offentlighedens adgang til oversigten over antennepositioner/mobilmaster. Det foreslås, at § 16, stk. 7, ændres til "*Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om, at indberetningspligten efter stk. 1 eller i medfør af regler udstedt efter stk. 6 også skal omfatte oplysninger om eksisterende maste- og antennepositioner, samt fastsætte regler for, hvilke oplysninger der*

indsendes til Energistyrelsen i medfør af stk. 1 eller i medfør af regler udstedt efter stk. 6, der kan gøres offentligt tilgængelige for en afgrænset kreds af brugere, eller der kan gøres offentligt tilgængelige."

Nyt stk. x "Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om vilkår for adgang til oplysningerne, som tilgængeliggøres i medfør af stk. 7, herunder om, hvordan brugere skal få adgang til og anvende de digitale selvbetjeningsløsninger, som Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet stiller til rådighed på en hjemmeside eller en webservice. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om, at adgangen til oplysningerne skal foregå via løsninger for elektronisk id (eID)."

TI står naturligvis til rådighed for uddybning, såfremt der skulle være behov herfor.

Med venlig hilsen

Jakob Willer
Direktør